

Іван Терещенко

здобувач вищої освіти другого
(магістерського) рівня факультету
підготовки фахівців для підрозділів
превентивної діяльності

Науковий керівник:

к.ю.н., доц. **Круглова О. О.**
доцент кафедри
цивільного права та процесу
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

АКТУАЛЬНИЙ СТАН ГЕНДЕРНОЇ ПОЛІТИКИ В ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНАХ УКРАЇНИ

Важливість даної тематики полягає в тому, що в даний момент розвитку і реформування правоохоронної системи України спостерігається тенденція до збільшення кількості жінок-поліцейських. Незважаючи на широку представленість, жінки як і раніше залишаються слабо інтегрованими в діяльність «чоловічої» організації і стереотип «неповноцінності жінок», заснований на переконанні, що жінки з-за відсутності будь-якого місця у владних структурах не володіють адекватними якостями, навичками, що необхідні для роботи в певних умовах, залишаються прихованими в системі психологічного, організаційного та нормативного забезпечення діяльності Національної поліції України.

Реалізація принципу гендерної рівності в національній поліції України - це не данина моді чи вимушена поступка європейської інтеграції. З досвіду європейських країн, де жінки складають 25-40% персоналу, жіноча поліцейська служба має позитивний потенціал і ефективна: вона сприяє підвищенню якості підбору кадрів і покращує соціально-психологічний клімат, збільшує ефективність підрозділів в команді і якість управлінських рішень та довіру суспільства до поліції. Зокрема, жінки демонструють більш високий рівень виконавської дисципліни і більш низький рівень агресивності [1, с.25].

Статистичні дані в Україні показують, що зростання числа жінок, які активно беруть участь у військових справах, в тому числі бойових діях, добровільно працюють на Сході України для забезпечення врегулювання конфліктів і встановлення миру, вже не викликає сумнівів. За даними Головного управління кадрів Генерального штабу Збройних Сил України, в даний час в Збройних силах України служать 29 760 жінок, в тому числі 902 старших офіцерів. Для порівняння: в минулому році цей показник був трохи більше 27 тисяч, в 2018 - майже 25 тисяч, а в 2008 році їх було всього 1800.

У той же час впровадження гендерно-збалансованого підходу в рядах Національної поліції України, який де-юре вільний від системних бар'єрів для повноцінної участі в професійній діяльності, незалежно від статі, на практиці викликає ряд проблем як для жінки, так і чоловіків. В першу чергу, це пов'язано з переважанням гендерних рольових стереотипів і переважанням традиційних (патріархальних) уявлень про гендерні ролі в таких організаціях.

Незважаючи на це, необхідно відзначити проблеми використання прийомів самозахисту в реальній протидії злочинцям. Менший розмір і вага, схильність правопорушників нехтувати жінками-поліцейськими, а також наявність певних труднощів у використанні зброї і фізичного насильства роблять жінок-поліцейських потенційно вразливими при виконанні службових обов'язків в конфліктній ситуації [2, с.16].

Маючи це на увазі, необхідно розробити спеціальні навчальні курси для жінок-співробітників правоохоронних органів, які зосереджені на розвитку психологічної стійкості і впевненості в собі, здатності підтримувати особисту дистанцію, а також на розвиток навичок, характерних для жінок, таких як влучна стрільба, ефективне переслідування, а також можливість вести рукопашний бій з положення лежачи.

Поняття «гендер» передбачає, що переважна більшість відмінностей між статями, особливо з точки зору професійних якостей, навичок і рис характеру, мають не природне походження, а швидше наслідок виховання, соціалізації, впливу культури і суспільства.

Гендерні правовідносини, як ми зазначали вище, регулюються на основі норм різних галузей права, що поєднують загальні та спеціальні нормативно-правові положення. Спеціальні правила визначають ряд конкретних правил, що стосуються різниці прав і можливос-

тей при вході на службу і щодо інших питань.

Таким чином, умови вступу на службу, порядок просування та звільнення, підстави регулювання робочого часу і часу відпочинку, заробітна плата, судове переслідування, правовий статус військовослужбовців чоловічої і жіночої статі, співробітників Національної поліції відрізняються від регулювання аналогічних питань щодо представники інших правоохоронних органів, що не кажучи вже про співробітників інших сфер. У зв'язку з цим виникає необхідність визначення особливостей гендерних відносин в підрозділах Національної поліції України [3, с.27].

На наш погляд, проблематика питань гендерної рівності хвилюють не лише жінок, а й чоловіків правоохоронців. Причина проблеми гендерного дисбалансу на службі - історично сформовані стереотипи розподілу ролей чоловіків і жінок в сфері безпеки і захисту держави, норми з охорони материнства, репродуктивної функції жінок.

Основними принципами реформування гендерного балансу в поліції повинні бути:

- облік анатомічних відмінностей між статями, що, однак, не може бути перешкодою для рівноправного підходу до них у професійній сфері;
- системний підхід до гендерної трансформації повинен охоплювати основні аспекти забезпечення роботи поліції.

Вирішення назрілих проблем ускладнюється тим, що наразі фактично відсутні комплексні наукові дослідження сучасного стану гендерних відносин у новій поліції: соціально-культурних зразків гендерної нерівності, їх причин, особливостей, наслідків, засобів закріплення й відтворення; дискримінаційних профілів жінок і чоловіків та їх суб'єктивних оцінок; психологічних особливостей фахівців-поліцейських різних напрямів, гендерної специфіки професійної майстерності тощо.

Разом із цим така інформація є вкрай необхідною для формування рівноправних гендерних відносин у професійній взаємодії та здійсненні належних загальносоціальних, організаційно-правових, фінансово-економічних і кадрових заходів у системі МВС України, а також формування професійно-психологічної готовності правоохоронців до паритетних гендерних відносин.

Отже, у висновках варто сказати, що поточний етап реформування Національної поліції України вимагає від співробітника поліції нових якостей і враховує гендерний аспект, який заснований на системі ідей і переважання компетентності та професіоналізму незалежно від статі.

1. Дашковська О. Р. Правове становище жінки в аспекті гендерної рівності: загальнотеоретическій аналіз: автореф. дис. на здобуття наук. ступенів д-ра юрид. наук. Харків, 2008. 35 с.

2. Кормич Л. І. Гендерні отношения: сутність та значення в Суспільно-політичному розвитку, Актуальні проблеми політики. 2013. Вип. 49. С. 16-22.

3. Устинович Є. С. Жінка і армія: питання комплектування, Військова думка. 2003. № 12. С. 56.